

Sygn. akt I Ns 61/15

POSTANOWIENIE

20 marca 2019 roku

Sąd Rejonowy w Wąbrzeźnie - Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Izabela Foksińska

Protokolant: sekretarz Jacek Kutta

po rozpoznaniu w dniu 11 marca 2019r. w Wąbrzeźnie

na rozprawie

sprawy z wniosku **Z. K. (1)**

przy udziale **A. K. (1) i M. K. (1)**

o podział majątku i uznanie za bezskuteczną czynności prawnej

postanawia:

I. ustalić, że w skład majątku wspólnego wnioskodawczyni Z. K. (1) i uczestnika postępowania A. K. (1) wchodzi ruchomości:

a/ segment o wartości 172 zł,

b/ 2 wersalki o wartości 266 zł,

c/ lodówko-zamrażalka W. o wartości 96 zł,

d/ prasa do słomy S. o wartości 6.615 zł,

e/ sprzęt uprawowy:

- pług obrotowy trzyskibowy o wartości 146 zł,

- brony o wartości 122 zł,

- wał do ugniatania o wartości 203 zł,

f/ przyczepy do ciągników:

- S. (...) rok prod. (...) o nr rej. (...) o wartości 8.486 zł,

- S. (...) rok prod. (...) o wartości 4.400 zł,

- przyczepa lekka (...) rok prod. (...) o nr rej. (...) o wartości 638 zł,

g/ ciągnik U.(...) rok. prod. (...) o wartości 12.490 zł,

h/ sprzęt warsztatowy (klucze płaskooczkowe, 12 śrubokrętów, 25 młotków) o wartości 443 zł,

i/ żmijka do zboża o wartości 101 zł,
j/ dmuchawa o wartości 252 zł,
k/ śrutownik do zboża o wartości 718 zł,
l/ betoniarka do zboża o wartości 454 zł,
ł/ mieszalnik do pasz o wartości 605 zł,
m/ samochód osobowy R. (...) rok prod. (...) o nr rej. (...) o wartości 5.800 zł,
n/ silos B. o wartości 2.736 zł,
o/ udział w wysokości 1/2 części motorower K. typ (...) rok prod. (...) o nr rej. (...) o wartości 617 zł,
to jest majątek o łącznej wartości 45.360 zł (czterdzieści pięć tysięcy trzysta sześćdziesiąt złotych);

II. oddalić wniosek o uznanie za bezskuteczną wobec wnioskodawczyni Z. K. (1) umowy darowizny z dnia 17 lutego 2016 roku zawartej pomiędzy uczestnikami postępowania A. K. (1) i M. K. (1) przed notariuszem D. R. (Rep. A. (...)), na podstawie której uczestnik postępowania A. K. (1) przeniósł na uczestnika postępowania M. K. (1) należący do niego udział wynoszący 1/2 część własności zabudowanej nieruchomości działek nr (...), o powierzchni (...) ha, dla której Sąd Rejonowy w Wąbrzeźnie prowadzi księgę wieczystą nr (...);

III. dokonać podziału majątku wspólnego w ten sposób, że przyznać:

a/ wnioskodawczyni Z. K. (1) na wyłączną własność ruchomości opisane w punkcie I podpunkt d-e, g oraz i-l postanowienia,

to jest majątek o łącznej wartości 21.706 zł (dwadzieścia jeden tysięcy siedemset sześć złotych);

b/ uczestnikowi postępowania A. K. (1) na wyłączną własność ruchomości opisane w punkcie I podpunkt a-c, f, h oraz m-o postanowienia,

to jest majątek o łącznej wartości 23.654 zł (dwadzieścia trzy tysiące sześćset pięćdziesiąt cztery złote);

IV. zasądzić od uczestnika postępowania A. K. (1) na rzecz wnioskodawczyni Z. K. (1) tytułem spłaty pieniężnej kwotę 974 zł (dziewięćset siedemdziesiąt cztery złote) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności;

V. nakazać ściągnąć od wnioskodawczyni Z. K. (1) na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Wąbrzeźnie) kwotę 1.493,52 zł (jeden tysiąc czterysta dziewięćdziesiąt trzy złote i pięćdziesiąt dwa grosze) tytułem zwrotu części nieuiszczonych kosztów sądowych;

VI. nakazać ściągnąć od uczestnika postępowania A. K. (1) na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Wąbrzeźnie) kwotę 1.493,52 zł (jeden tysiąc czterysta dziewięćdziesiąt trzy złote i pięćdziesiąt dwa grosze) tytułem zwrotu części nieuiszczonych kosztów sądowych;

VII. ustalić, że wnioskodawczyni i uczestnicy postępowania ponoszą w pozostałym zakresie koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie;

VIII. przyznać ze Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Wąbrzeźnie) na rzecz radcy prawnego M. K. (2) kwotę 2.952,00 zł (dwa tysiące dziewięćset pięćdziesiąt dwa złote), w tym należny podatek VAT, tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną wnioskodawczyni.

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni Z. K. (1) domagała się dokonania podziału majątku dorobkowego jej i uczestnika postępowania A. K. (1) oraz zasądzenia na jej rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych. (k. 2-8) Wskazała, że w skład tego majątku wchodzi:

1. prawo własności zabudowanej nieruchomości rolnej położonej w J., gmina P., składającej się z działek o nr (...) o łącznej powierzchni (...) ha, dla której Sąd Rejonowy w Wąbrzeźnie prowadzi księgę wieczystą nr (...) o wartości 1.000.000 zł,
2. prawo własności maszyn rolniczych znajdujących się w gospodarstwie rolnym: ciągnik R., ciągnik U., prasa do słomy S., sprzęt uprawowy, dwie przyczepy do ciągników, piła mechaniczna H., szlifierka M., sprzęt warsztatowy, żmijka do zboża, dmuchawa, śrutownik do zboża, betoniarka i mieszalnik do pasz o łącznej wartości 114.400 zł,
3. ruchomości stanowiące wyposażenie domu: gazówka, meble kuchenne, segment, 3 telewizory, dwie wersalki, panele w trzech pomieszczeniach, armatura łazienkowa, dwie lodówki i zamrażalka, okna, drzwi i ocieplenie domu o łącznej wartości 10.500 zł,
4. inwentarz żywy w postaci: 200 świń i 50 sztuk drobiu o łącznej wartości 61.000 zł,
5. pojazdy mechaniczne: samochód osobowy R. (...) i samochód osobowy O. (...) o łącznej wartości 16.000 zł,
6. inne ruchomości i rzeczy: silos zbożowy B., przydomowa oczyszczalnia ścieków, zboża, nawóz, olej napędowy, węgiel i drzewo o łącznej wartości 88.000 zł.

Wnioskodawczyni wniosła o przyznanie uczestnikowi postępowania wszystkich składników majątku wspólnego i zasądzenia od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczyni spłaty w kwocie 644.950,00 złotych.

W uzasadnieniu żądania podała, że małżeństwo stron zostało rozwiązane przez rozwód z winy uczestnika postępowania wyrokiem Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 14 marca 2014 roku. Wszystkie składniki majątku wspólnego znajdują się w posiadaniu uczestnika postępowania, który prowadzi gospodarstwo rolne.

Postanowieniem z dnia 2 lutego 2015 roku Sąd zwolnił wnioskodawczynię Z. K. (1) od kosztów sądowych w całości. (k. 24)

Uczestnik postępowania kwestionował skład majątku wspólnego oraz przedstawił propozycję co do sposobu jego podziału (k. 30-33). Wskazał, że nieruchomość rolna, maszyny rolnicze i inwentarz żywy stanowią jego majątek osobisty, ponieważ zostały – jako gospodarstwo rolne – przekazane jemu przez matkę. Wskazuje na to wpis w dziale II księgi wieczystej. Co się tyczy telewizorów, to stanowią one bądź własność wnioskodawczyni, bądź osób trzecich – mieszkańców domu należącego do gospodarstwa rolnego, ciągnik R. jest własnością syna M. K. (1) a samochód O. (...) syna D. K.. Uczestnik podał, że w skład majątku dorobkowego wchodzi nadto stanowiące własność wnioskodawczyni samochody osobowe: V. (...) o nr rej. (...) o nr rej. (...) oraz O. (...) i V. (...), które zostały zbyte przez wnioskodawczynię. Wniósł o podział majątku wspólnego poprzez przyznanie wnioskodawczyni: kuchenki gazowej, mebli kuchennych, segmentu i dwóch wersalek.

Wnioskodawczyni Z. K. (1), na rozprawie w dniu 6 kwietnia 2016 roku, zaprzeczyła, by samochody osobowe zarejestrowane na jej nazwisko stanowiły jej własność (k. 162v). Wskazała, że zostały nabyte w całości ze środków zgromadzonych przez jej syna, który jest ich jedynym użytkownikiem. Ona nie posiada prawa jazdy a jej jedynym dochodem była renta alimentacyjna. Była stroną umowy sprzedaży pojazdów, ponieważ przysługiwały jej zniżki w ubezpieczeniu.

W dniu 29 kwietnia 2016 roku wnioskodawczyni Z. K. (1) wniosła o uznanie za bezskuteczną wobec niej umowy darowizny nieruchomości położonej w J., gmina P., składającej się z działek o nr (...) o łącznej powierzchni (...) ha, dla której Sąd Rejonowy w Wąbrzeźnie prowadził księgę wieczystą nr (...) z dnia 17 lutego 2016 roku, dokonanej przez uczestnika A. K. (1) na rzecz M. K. (1) oraz wezwania do udziału w sprawie M. K. (1) (k. 149-156).

Postanowieniem z dnia 24 maja 2016 roku Sąd wezwał M. K. (1) do udziału w sprawie w charakterze uczestnika postępowania. (k. 170)

Uczestnik postępowania M. K. (1) wskazał, że zawarta umowa jest umową dożywocia (k. 197-200).

Sąd ustalił, co następuje:

Z. K. (1) i A. K. (1) zawarli związek małżeński w dniu (...). (odpis zupełny aktu małżeństwa k. 115)

W trakcie trwania małżeństwa między stronami panował ustrój wspólności majątkowej. (okoliczność bezsporna)

Małżonkowie po ślubie zamieszkali razem w J., gdzie R. K. – matka A. K. (1) posiadała gospodarstwo rolne.

W dniu 24 września 1991 roku, a więc w trakcie trwania małżeństwa Z. i A. K. (1), R. K. przeniosła nieodpłatnie na rzecz swojego syna A. K. (1) własność i posiadanie gospodarstwa rolnego o powierzchni (...) ha, położonego we wsi J., gmina P., składającego się z działek oznaczonych numerami geodezyjnymi: (...). Wraz z przeniesieniem własności i posiadania nieruchomości przeniosła też własność i posiadanie ruchomości m.in. 2 przyczep, brony, pługa i kultywatora. Nadto oświadczyła, iż powyższą umowę zawiera w trybie ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Jednocześnie A. K. (1) ustanowił nieodpłatnie na rzecz swojej matki R. K. na nabytej nieruchomości dożywotnią służebność osobistą, polegającą na prawie korzystania z jednego pokoju od strony południowej wraz z używalnością wspólnej kuchni w budynku mieszkalnym oraz poruszania się całym gospodarstwem i korzystania z części budynków gospodarczych. (odpis z księgi wieczystej k. 12-16, umowa przeniesienia własności gospodarstwa rolnego k. 36-37, postanowienie w sprawie (...) k. 137-140)

Z małżeństwa Z. i A. K. (1) urodziło się troje dzieci: K. K. (1), M. K. (1) i D. K.. Małżonkowie razem zamieszkiwali, prowadzili wspólne gospodarstwo domowe i uprawiali grunty, a uzyskane w ten sposób dochody przeznaczone były m.in. na zakup pojazdów i maszyn rolniczych. W trakcie małżeństwa Z. i A. K. (2) nabyli prawo własności: samochodu osobowego R. (...) o nr rej. (...), współwłasności motoroweru K. typ (...) o nr rej. (...), ciągnika U. (...) przyczep: S.(...) o nr rej. (...), S. (...) i przyczepy lekkiej (...) o nr rej. (...). (bezsporne a nadto: umowa z dnia 18.01.2011r. k. 146, faktura VAT (...) k. 145, dowód rejestracyjny k. 148)

Nadto w trakcie trwania małżeńskiej wspólności majątkowej Z. K. (1) i A. K. (1) nabyli: segment, 2 wersalki, lodówko-zamrażarkę W., prasę do słomy S., wał do ugniatania, sprzęt warsztatowy (klucze płaskooczkowe, 12 śrobokrętów, 25 młotków), żmijkę do zboża, dmuchawę, śrutownik, betoniarke do zboża i mieszalnik do pasz. (bezsporne). Wszystkie te ruchomości pozostały w domu w dacie jego opuszczenia przez Z. K. (1).

Z. K. (1) była stroną umów sprzedaży – jako kupująca – samochodów osobowych: V. (...) o nr rej. (...) – umowa z dnia 18.06.2012 roku i B. o nr rej. (...) – umowa z dnia 18 lipca 2014 roku. Została wpisana jako właścicielka w dowodach rejestracyjnych tych pojazdów, choć ich właścicielem jest jej syn K. K. (1). On zapłacił za samochody i ich używał. (dowód rejestracyjny k. 72, zeznania świadka K. K. (1) k. 74, umowy sprzedaży k. 149-150)

W dniu 14 marca 2014 roku Sąd Okręgowy w Toruniu w sprawie o sygn. akt(...) (...) rozwiązał przez rozwód związek małżeński zawarty między Z. K. (1) i A. K. (1) z winy A. K. (1). Wyrok ten został zmieniony przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w dniu 5 listopada 2014 roku w sprawie (...) (...) w ten sposób, że orzeczono rozwód z winy obu stron. (wyrok w sprawie (...) (...) k. 118-119, wyrok w sprawie (...) (...) k. 131)

W dniu 5 listopada 2014 roku w gospodarstwie rolnym (...) zarejestrowano 24 sztuki świń. (zaświadczenie k. 101)

Pomimo rozvodu, małżonkowie przez jakiś czas mieszkali w jednym budynku mieszkalnym położonym na gospodarstwie rolnym. Wyrokiem ustalono o sposobie korzystania ze wspólnego mieszkania. I tak – na jego podstawie – Z. K. (1) korzystała z jednego pokoju na poddaszu a A. K. (1) zajmował pokoje na parterze. Z pozostałych pomieszczeń małżonkowie korzystali wspólnie.

W maju 2015 roku Z. K. (1) wyprowadziła się ze wspólnego domu, pozostawiając w nim całe wyposażenie.

W dniu 17 lutego 2016 roku A. K. (1) darował swojemu synowi M. K. (1) nieruchomości rolną położoną w J., gmina P., oznaczoną jako działki o numerach: (...), o łącznej powierzchni (...) ha. Prawo własności zostało ujawnione w księdze wieczystej. (umowa darowizny k. 165-168)

Prawomocnym wyrokiem z dnia 12 maja 2017 roku w sprawie (...) (...)Sąd Rejonowy w Wąbrzeźnie uzgodnił treść księgi wieczystej (...) z rzeczywistym stanem prawnym, nakazując ujawnienie w dziale II księgi wieczystej jako jej współwłaścicieli w częściach po 1/2 Z. K. (1) i M. K. (1) w miejsce M. K. (1). Uznał, iż umową przekazania gospodarstwa rolnego z dnia 24 września 1991 roku nieruchomości weszła do majątku wspólnego Z. i A. K. (1). (wyrok k. 90 akt (...)...)

Obecnie, w dziale II księgi wieczystej o numerze (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Wąbrzeźnie IV Wydział Ksiąg Wieczystych jako współwłaściciele nieruchomości rolnej położonej w J., gmina P. o łącznej powierzchni (...) ha, oznaczonej w ewidencji gruntów jako działki o numerach: (...) wpisani są w udziale po 1/2 części: Z. K. (1) i M. K. (1). (umowa darowizny k. 165-168)

Z. K. (1) ma (...) lata. Z zawodu jest krawcową. Nie pracuje ze względu na ból kręgosłupa. Od 2005 roku jej jedynym źródłem utrzymania jest renta alimentacyjna od męża w wysokości 200 zł, która – wyrokiem orzekającym rozwód – została podwyższona do kwoty 500 złotych miesięcznie. Mieszka w C., w mieszkaniu wynajętym przez syna K. K. (1). Partycypuje w kosztach utrzymania w wysokości ok. 300 zł. Nie posiada żadnego majątku. Ma niedosłuch lewego ucha. (wyjaśnienia wnioskodawczyni k. 163-164)

A. K. (1) ma (...) lat. Nie pracuje. Mieszka na gospodarstwie rolnym prowadzonym przez syna M. K. (1) i pomaga mu w jego prowadzeniu. Wraz z nimi mieszkają dożywotnicy: jego matka R. K. i jego brat J. K.. Choruje na serce. (wyjaśnienia uczestnika postępowania k. 164-165)

Aktualna wartość rynkowa nieruchomości, stanowiących współwłasność małżonków, według stanu na dzień 5 listopada 2014 roku wynosi 45.360 zł. (opinie biegłych k. 263-284 i 312-379)

Podstawą ustalenia stanu faktycznego w sprawie stanowiły wskazane powyżej powody z dokumentów. Dokumenty urzędowe stanowiły dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone (art. 244 § 1 kpc), natomiast dokumenty prywatne stanowiły dowód tego, że osoby, które je podpisały, złożyły oświadczenia w nich zawarte (art. 245 kpc). W toku postępowania podniesiono skutecznie zarzuty odnośnie do autentyczności i prawdziwości złożonego w sprawie dokumentu urzędowego w postaci dowodu rejestracyjnego oraz dokumentów prywatnych w postaci umów sprzedaży. Sąd, ustalając stan faktyczny, oparł się także na zeznaniach świadka K. K. (1). Nieprzydatne dla dokonania ustaleń faktycznych okazały się zeznania świadków: J. B., K. B., K. S., D. M., R. K. i E. M., gdyż świadkowie nie posiadali wiedzy na okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Sąd zważył co następuje:

Wniosek Z. K. (1) o podział majątku wspólnego zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z przepisem art. 31 § 1 kro z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa (wspólność ustawowa) obejmująca przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (majątek wspólny). Ustrój wspólności ustawowej łączył strony od dnia

zawarcia związku małżeńskiego tj. 20 kwietnia 1991 roku do dnia 5 listopada 2014 roku, tj. daty uprawomocnienia się wyroku rozwodowego.

W trakcie postępowania o podział majątku wspólnego Sąd ustala skład majątku wspólnego oraz jego wartość (art. 684 kpc, w zw. art. 567 § 3 kpc) z tym, że skład majątku ustala się według stanu w dacie ustania wspólności, zaś według cen z chwili podziału majątku a w przypadku ruchomości - w zasadzie według cen rynkowych.

Przepisem regulującym ustalenie składu majątku wspólnego jest art. 567 kpc. W jego § 3 ustawodawca nakazuje odpowiednie stosowanie przepisów postępowania o dziale spadku, które to z kolei odsyłają do odpowiedniego stosowania przepisów o zniesieniu współwłasności (art. 688 kpc). Mając na uwadze to podwójne odesłanie w postępowaniu o podział majątku wspólnego małżonków sąd rozstrzyga o przynależności poszczególnych przedmiotów do dorobku, do oddzielnych mas majątkowych, o tym jakie wydatki i nakłady z majątku wspólnego na rzecz majątku osobistego – i odwrotnie – podlegają zwrotowi, o roszczeniach z tytułu posiadania rzeczy, pobranych pożytkach, długach i wierzytelnościach (tak: Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 19 maja 1989r., III CZP 52/89, OSNC 1990/4-5/60). Jest ugruntowaną zasadą, że przedmiotem podziału mogą być jedynie przedmioty majątkowe, które były objęte wspólnością ustawową małżeńską w chwili jej ustania i które nadal znajdują się w majątku małżonków (byłych małżonków), objęte ich współuprawnieniem w częściach ułamkowych. Rozliczeniu podlega więc całość stosunków majątkowych według stanu na dzień ustania wspólności ustawowej, natomiast podziałowi podlega stan czynny masy majątkowej w chwili dokonywania podziału (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2004r., IV CSK 356/04, system informacji prawnej LEX nr 750006). Trzeba również wskazać, że w postępowaniu o podział majątku wspólnego sąd rozstrzyga także o wzajemnych rozliczeniach byłych małżonków. Natomiast w wypadku nieuzasadnionego wyzbycia się składnika majątku wspólnego i tym samym wyrządzenia drugiemu małżonkowi szkody, poszkodowanemu należy się odszkodowanie w wysokości połowy wartości wydatkowanych w sposób nieuzasadniony środków. Roszczenia z tego tytułu należy traktować analogicznie jak roszczenia z tytułu zwrotu wydatków z majątku wspólnego na majątek osobisty jednego z małżonków (tak trafnie: Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 19 czerwca 2009r., V CSK 485/08, LEX nr 537040).

W niniejszej sprawie sporne było przede wszystkim zagadnienie dotyczące składników majątku dorobkowego.

Ustalając skład majątku wspólnego stron w niniejszej sprawie, Sąd miał na względzie stanowiska stron, zaprezentowane tak w pismach procesowych, jak i wynikające z ich przesłuchania oraz przedłożone w sprawie dowody.

Osią sporu, który w niniejszej sprawie toczyli między sobą wnioskodawczynie i uczestnik postępowania, była kwestia przynależności do majątku wspólnego zainteresowanych nieruchomości rolnej położonej w J., gmina P. o łącznej powierzchni 15,10 ha, oznaczonej w ewidencji gruntów jako działki o numerach: (...), dla której Sąd Rejonowy w Wąbrzeźnie prowadzi księgę wieczystą o numerze (...). Wnioskodawczynie twierdziła, że stanowiła ona dorobek małżonków, natomiast uczestnik postępowania twierdził, że jest jej wyłącznym właścicielem.

Kwestia ta została prawomocnie rozstrzygnięta przez Sąd Rejonowy W. w sprawie o sygn. akt (...), który wyrokiem z dnia 12 maja 2017 roku uzgodnił treść księgi wieczystej (...) z rzeczywistym stanem prawnym, nakazując ujawnienie w dziale II księgi wieczystej jako jej współwłaścicieli w częściach po 1/2 Z. K. (1) i M. K. (1) w miejsce M. K. (1). Uznał, iż umową przekazania gospodarstwa rolnego z dnia 24 września 1991 roku nieruchomość weszła do majątku wspólnego Z. i A. K. (1) a następnie udział w tej nieruchomości został darowany przez A. K. (3) M. K. (1).

Podział majątku wspólnego obejmuje składniki majątkowe, które w chwili ustania wspólności wchodziły w skład majątku wspólnego małżonków, a zarazem w chwili dokonywania podziału, tj. w chwili wydania orzeczenia podziałowego, nadal znajdują się w masie podlegającej podziałowi. Mając na uwadze zaprezentowane wyżej rozważania, jak i fakt, iż w chwili wydawania niniejszego postanowienia w masie podlegającej podziałowi nie pozostawała nieruchomość rolna położona w J., gmina P. o łącznej powierzchni 15,10 ha, oznaczona w ewidencji gruntów jako działki o numerach: (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Wąbrzeźnie prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), gdyż stanowi ona współwłasność Z. K. (1) i M. K. (1), Sąd nie obejmował jej podziałem majątku wspólnego Z. K. (1) i A. K. (1). Z analogicznych przyczyn Sąd nie objął podziałem wymienionych we wniosku

o podział majątku wspólnego: paneli, armatury łazienkowej, okien i drzwi, ocieplenia domu oraz przydomowej oczyszczalni ścieków, ponieważ jako części składowe nieruchomości czy ich przynależności nie mogą być odrębnym przedmiotem własności (art. 47 § 1 kc).

W przedmiocie ruchomości wchodzących w skład majątku wspólnego, strony postępowania nie były zgodne co do tego, jakie rzeczy stanowią składniki majątku wspólnego oraz aktualnego stanu posiadania przez każdego z nich poszczególnych przedmiotów i ich podziału.

Sporna była przede wszystkim przynależność do majątku dorobkowego pojazdów mechanicznych i maszyn rolniczych. W czasie trwania małżeństwa nabyte zostały: samochód osobowy R. (...) rok prod. 2002 o nr rej. (...), udział w wysokości 1/2 części motoroweru K. typ (...) rok prod. (...) o nr rej. (...), ciągnik U. (...) rok. prod. (...), przyczepy do ciągników: S. (...) rok prod. (...) o nr rej. (...), S. (...) rok prod.(...)i przyczepa lekka (...) rok prod.(...) o nr rej. (...), prasa do słomy S., sprzęt uprawowy - wał do ugniatania, zmiłka do zboża, dmuchawa, betoniarka do zboża i mieszalnik do pasz.

Nie było sporu co do przynależności do majątku dorobkowego samochodu osobowego R. (...) i motoroweru K.. W przypadku samochodu R. (...), to pojazd został wprowadzie zarejestrowany na uczestnika postępowania, lecz nie ulega wątpliwości, iż został nabyty w trakcie trwania małżeństwa, co strony przyznały. Zgodnie zaś z art. 31 § 1 kro wspólnością majątkową objęte są przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich. Odnośnie do motoroweru K. o nr rej. (...) rok produkcji 2006, to zgodnie z wpisami w dowodach rejestracyjnych należy domniemywać, że kupujący są ich współwłaścicielami w udziałach po 1/2 części, gdyż innych zasad przy ich nabywaniu nie ustalono (art. 197 kc). Jeżeli wnioskodawca lub uczestniczka postępowania twierdzi, że było inaczej, to na nich ciąży ciężar dowodu – zgodnie z brzmieniem art. 6 kc.

Istotną kwestią w sprawie było ustalenie kto jest lub był właścicielem lub współwłaścicielem pojazdów mechanicznych - ciągnika R. o nr rej. (...) i samochodów osobowych: O. (...) o nr rej. (...), V. (...) o nr rej. (...) (k. 72) i B. o nr rej. (...) oraz O. (...) i V. (...): czy osoby, na które wskazują dokumenty w postaci umów sprzedaży i dowodów rejestracyjnych, jak twierdził uczestnik postępowania, czy też inne osoby, a te określone w dokumentach zostały ujawnione wyłącznie na potrzeby uzyskania zniżek w ubezpieczeniu pojazdów, jak przekonywała wnioskodawczyni. W ocenie Sądu wnioskodawczyni wykazała w tym względzie słuszność swoich twierdzeń.

Odnośnie do ciągnika R., to Sąd ustalił, iż jego właścicielem był M. K. (1), na co wskazywał wpis w dowodzie rejestracyjnym pojazdu (k. 40). Wnioskodawczyni, która twierdziła odmiennie, nie zaoferowała żadnych dowodów na poparcie swoich twierdzeń. Natomiast D. K. był właścicielem samochodu osobowego O. (...) o nr rej. (...). Został on wskazany jako właściciel w dowodzie rejestracyjnym pojazdu (k. 39). Żadna ze stron nawet nie próbowała udowodnić, by było inaczej.

Nie budziło wątpliwości, iż pojazdy: V. (...) i B. zostały nabyte w czasie trwania związku małżeńskiego stron. Wynika to ze zgodnych oświadczeń wnioskodawczyni i uczestnika postępowania (k. 124), częściowo potwierdzonych dowodami z dokumentów (umów sprzedaży i dowodów rejestracyjnych). Z przedłożonych dokumentów w postaci dowodów rejestracyjnych pojazdów: B. i V. i umów ich sprzedaży wynikało, iż właścicielem pojazdów była Z. K. (1), a skoro nabyła je w trakcie trwania małżeństwa, także A. K. (1). Tak też twierdził uczestnik postępowania, odpowiadając na wniosek. Z kolei wnioskodawczyni twierdziła, że stanowią one własność syna K. K. (1), gdyż cena została zapłacona wyłącznie z jego środków finansowych i samochody były wyłącznie przez niego użytkowane. Ona nie dysponowała wówczas innym źródłem dochodu niż renta alimentacyjna w wysokości 200 zł miesięcznie a od 2014 roku – 500 złotych miesięcznie. Została jednak ujawniona jako właściciel ze względu na przysługujące jej zniżki ubezpieczeniowe. Analogiczne tłumaczenia przedstawiła odnośnie do samochodów osobowych: O. (...) i V. (...), nie podając jednak ich danych rejestracyjnych ani nie przedkładając dowodów rejestracyjnych. Z informacji uzyskanych ze Starostwa Powiatowego w W., Starostwa Powiatowego w Ś. i Urzędu Miasta T. nie wynika, by pojazdy takie kiedykolwiek były zarejestrowane na wnioskodawczynię Z. K. (1). Jednak wnioskodawczyni przyznała te okoliczności i przedłożyła kserokopie umów sprzedaży samochodów. Sąd zatem przyjął, iż w istocie auta istniały, jednakże – z powodów, o

których mowa poniżej – nie były składnikiem majątku dorobkowego stron. Na marginesie należy tylko zauważyć, że w razie ustalenia odmiennego dokonanie ich podziału w niniejszym postępowaniu nie byłoby możliwe, gdyż zostały sprzedane bez zgody uczestnika postępowania, który – reprezentowany przez pełnomocnika będącego adwokatem – nie zgłosił żądania rozliczenia ich wartości w niniejszym postępowaniu, podczas gdy w aktach sprawy zalegały umowy ich sprzedaży.

W tym miejscu wskazać należy, że sam dowód rejestracyjny nie ma decydującego znaczenia w przedmiocie własności. Jest wprawdzie dokumentem urzędowym, ale potwierdza przede wszystkim zarejestrowanie pojazdu w organie ewidencyjnym i dowodzi tego faktu. Wskazanie zaś w dokumentacji zarejestrowanego pojazdu innych osób poza faktycznym właścicielem jest pochodną ich umieszczenia w dokumencie stanowiącym podstawę rejestracji, tj. dowodzie zakupu, co sprowadza problem do oceny tego dowodu.

Wnioskodawczynie wykazała okoliczności potwierdzające jej tezę. Wnioskodawczynie wskazała, że zamiarem jej i jej syna K. K. (1) było posiadanie pojazdów na własność przez K. K. (1), gdyż Z. K. (1) nie miała prawa jazdy. Co więcej, nie zostały one nabyte z jej środków finansowych, gdyż wówczas takowych praktycznie nie miała. Potwierdził to jej syn K. K. (1), składając zeznania. Ujawnienie wnioskodawczynie jako właścicielki na umowach i w dowodach rejestracyjnych wynikało wyłącznie z możliwości uzyskania wyższych zniżek przy zawieraniu umowy ubezpieczenia pojazdu. Podpisanie umów i ujawnienie w dowodzie rejestracyjnym nie są okolicznościami, z którymi można połączyć zachowanie wnioskodawczynie wskazujące na jej stanowczą wolę dokonania zakupu pojazdu na własność. Wnioskodawczynie na potwierdzenie faktu, że pojazdy miały być kupione na własność syna i wyłącznie z jego środków, zaoferowała dowód z zeznań świadka K. K. (1). Jeżeli zwrócić uwagę, że wnioskodawczynie nie posiadała prawa jazdy, by z pojazdów i maszyn rolniczych korzystać zgodnie z ich funkcją, a nawet nie wiedziała jakiej marki są to samochody, w sprawie brak jakichkolwiek okoliczności wskazujących obiektywnie na prawa wnioskodawczynie i uczestnika postępowania do tych pojazdów.

Przeprowadzone dowody wskazują więc, że istotnie właścicielem spornych samochodów osobowych był wyłącznie K. K. (1).

Wnioskodawczynie wskazała, że w skład majątku dorobkowego wchodzi także: prasa do słomy S., sprzęt uprawowy, piła mechaniczna H., szlifierka M., sprzęt warsztatowy, żmijka do zboża, dmuchawa, śrutownik do zboża, betoniarka i mieszalnik do pasz oraz silos do zboża B.. Zaprzeczył temu uczestnik postępowania, wskazując iż ruchomości, poza silosem, stanowią jego własność, albowiem zostały mu darowane wraz przekazaniem gospodarstwa rolnego przez matkę. Z kolei wnioskodawczynie twierdziła, że jest ich współwłaścicielką, ponieważ zostały nabyte przez strony w trakcie trwania małżeństwa. W ocenie Sądu wnioskodawczynie powiedziała prawdę, niemniej jednak niezależnie od tego, w jaki sposób zostały nabyte stały się majątkiem dorobkowym małżonków K.. R. K. zeznała, iż przekazała swojemu synowi – umową dnia 24 września 1991 roku przekazania gospodarstwo rolne – gospodarstwo rolne obejmujące nieruchomości oraz maszyny rolnicze. Sąd ustalił składniki majątkowe przekazane małżonkom przez R. K. w oparciu o treść prawomocnego postanowienia Sadu Rejonowego w Wąbrzeźnie z dnia 6 grudnia 1990 roku w sprawie(...)o podział majątku wspólnego Z. K. (2) i R. K.. Wynika z niego, że wówczas jej własność stanowiły m.in. 2 przyczepy, brony, pług, kultywator i śrutownik. Skoro zostały przekazane przez R. K. wspomnianą umową niecały rok później – to podobnie jak nieruchomości rolne – weszły do majątku wspólnego małżonków jako składnik gospodarstwa rolnego. Co do pozostałych maszyn i urządzeń, tj. prasy do słomy S., sprzętu uprawowego - wału do ugniatania, piły mechanicznej H., szlifierki M., sprzętu warsztatowego (klucze płaskooczkowe, 12 śrubokrętów, 25 młotków), żmijki do zboża, dmuchawy, betoniarki do zboża i mieszalnika do pasz, to należało przyjąć, że zostały nabyte po zawarciu przez małżonków związku małżeńskiego, a zatem stanowiły składnik majątku dorobkowego.

Nie budziło wątpliwości, iż ruchomości stanowiące wyposażenie domu zostały nabyte przez strony podczas trwania małżeństwa stron a silos został zbudowany w tym czasie. Wynika to częściowo z ich zgodnych oświadczeń. Rzeczy te stanowiły wyposażenie domu, w którym małżonkowie razem zamieszkiwali. Skoro ruchomości te zostały nabyte przez strony w czasie trwania małżeństwa ze wspólnych środków, to należy domniemywać, że stanowiły ich majątek

dorobkowy. Jeżeli ktokolwiek z nich twierdzi, że było inaczej, to na nim ciąży ciężar dowodu – zgodnie z brzmieniem art. 6 kc. Tymczasem ani wnioskodawczyni, ani uczestnik postępowania nie zaoferowali żadnego dowodu.

W ocenie Sądu brak było podstaw do ustalenia jako stanowiących współwłasność Z. K. (3) i A. K. (1) ruchomości w postaci: kuchenki gazowej, mebli kuchennych, 3 telewizorów, dwóch lodówek, piły mechanicznej H., szlifierki M., inwentarza żywy w postaci: 200 świń i 50 sztuk drobiu oraz zboża, nawozu, oleju napędowego, węgla i drzewa. W postępowaniu o podział majątku Sąd rozstrzyga także spory o prawo własności. Jednakże nie prowadzi z urzędu postępowania celem ustalenia czy przedmioty takie istnieją. Jeśli wnioskodawczyni i uczestnik postępowania twierdzili, że rzeczy takie istnieją i wchodzi w skład majątku dorobkowego winni na tę okoliczność przedstawić stosowne dowody. Tymczasem obowiązkowi temu uchybili. Zainteresowani nie przedstawili faktów i dowodów na istnienie wskazanych ruchomości a tym bardziej na okoliczność ich przynależność do majątku dorobkowego w niniejszej sprawie. Nie byli w stanie określić nawet, jakie to są rzeczy (np. telewizory, lodówki, zboża, nawozy). W szczególności nie wynika to z okoliczności, na którą powoływały się strony, iż znajdują się one na gospodarstwie prowadzonym przez M. K. (1). Dowodzić to może – przy założeniu, że zostało wykazane, co nie miało miejsca w rozpoznawanej sprawie – jedynie faktu, że istnieją. Jeżeli chodzi o plody rolne i inwentarz, to w ocenie Sądu z uwagi na upływ ponad 3 lat od ustania wspólności majątkowej rzeczy te nie istnieją w majątku dorobkowym. Przyznał to uczestnik postępowania. Zasadniczo winny one zostać rozliczone rachunkowo pomiędzy wnioskodawczynią i uczestnikiem postępowania. Jednakże wniosek taki, abstrahując że nie została wykazana ich ilość (poza 24 sztukami trzody chlewnej) i fakt bezprawnego zbycia, nie został zgłoszony w toku postępowania.

Przy dokonywaniu podziału majątku wspólnego nie uwzględnia się jedynie tych wspólnych składników majątkowych, które w czasie trwania wspólności ustawowej lub po jej ustaniu zostały zużyte zgodnie z prawem (art. 36 - 40 kro i art. 42 kro). Każdy z małżonków może korzystać ze zgromadzonych w okresie małżeństwa środków finansowych, jednak rozliczeniu nie podlegają jedynie te, które zostały wydane na zaspokojenie usprawiedliwionych własnych potrzeb i potrzeb rodziny, do wykazania czego zobowiązana jest ta strona postępowania, która pieniądze zużyła. Uwzględnia się natomiast w ramach rozliczeń, tj. rachunkowo, składniki majątkowe, które zostały bezprawnie zbyte, zniszczone, zużyte lub roztrwonione przez jedno z małżonków. Następuje to jednak nie poprzez przydzielenie tego składnika któremuś z zainteresowanych, ale zasądzenie połowy kwoty stanowiącej równowartość danego składnika. Podstawą tej operacji są z reguły przepisy o czynach niedozwolonych (art. 415 kc.). Oczywiście, aby takiego rozliczenia dokonać niezbędne jest zgłoszenie stosownego żądania, odpowiednio skonkretyzowanego i dokładnie określonego zgodnie z art. 187 § 1 pkt 1 w zw. z art. 13 § 2 kpc.

W świetle art. 321 § 1 kpc sąd nie jest władny rozstrzygnąć o roszczeniu, które nie zostało zgłoszone. Zgodnie z art. 187 § 1 pkt 1 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc wniosek winien zawierać dokładnie określone żądanie. Uznać zatem należy, iż żądanie jest sprecyzowane wówczas, jeżeli został ściśle określony jego przedmiot i zakres. Nie można przy tym zapominać, że zasadą procesu cywilnego jest zgłoszenie konkretnego roszczenia i jednocześnie wskazanie faktów go uzasadniających. Błędem jest w pierwszej kolejności gromadzenie w procesie dowodów, a dopiero po ich zebraniu zgłoszenie roszczeń na ich podstawie (wyjątek od tej zasady dotyczy zabezpieczenia dowodów – art. 310 kpc i nast.). Na gruncie niniejszej sprawy żądanie zasądzenia korzyści bezprawnie uzyskanej przez uczestnika postępowania nie zostało zgłoszone przez wnioskodawczynię. Choć wymienione składniki majątku nie istnieją w chwili dokonywania podziału, to ustalanie przez Sąd ich ewentualnej wartości nie było celowe, ponieważ żadna ze stron nie udowodniła, by współmałżonek pozyskał w zamian za przedmioty środki zużył w sposób bezprawny, roztrwonił, jak i nie zgłosiła stosownego żądania.

Co do ruchomości, to strony nie były zgodne co do ich wartości. Sąd przyjął wartość ruchomości na łączną kwotę 45.360 zł wynikającą z opinii biegłych sądowych: Ł. W. i D. C.. Wartość rynkowa ruchomości nie jest kwestią uznaniową, ale wynika zawsze z analizy rynku.

W ocenie Sądu nie było podstaw do kwestionowania mocy dowodowej opinii biegłych do spraw szacowania wartości ruchomości: Ł. W. i D. C.. Sąd uznał opinie biegłych za rzetelne i fachowe, w wystarczający sposób wyjaśniające zagadnienia wymagające wiadomości specjalnych (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 16 stycznia 2013r.,

(...)). Wycena dokonana przez nich była bowiem logiczna, spójna i profesjonalna. Opinie biegłych były zrozumiałe i pozwalały na przyznanie im mocy dowodowej. Sąd uznał, iż nie ma najmniejszych podstaw, aby w oparciu o przedmiotową opinię nie poczynić ustaleń w przedmiotowej sprawie.

Z wnioskami płynącymi z powyższych opinii nie zgodził się uczestnik postępowania, jednakże w istocie nie wniósł do nich żadnych zarzutów (k. 395-396). Wskazał, iż nie zgadza się z opiniami biegłych w części dotyczącej wyceny: przyczep rolniczych, motoroweru i ciągnika rolniczego, wskazując iż są one zawyżone, nie argumentując jakkolwiek swojego stanowiska. Wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego.

Zdaniem Sądu nie istnieją podstawy do przyjęcia, że opinia nie jest profesjonalna tylko dlatego, że jest niekorzystna dla strony, a samo wyrażane niezadowolenie strony z opinii biegłego nie uzasadnia jej zakwestionowania. Do dopuszczenia opinii dodatkowej (także ustnej na rozprawie) nie wystarczy także przeświadczenie strony, że dalsze opinie pozwolą na udowodnienie korzystnej dla niej tezy (np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 1974r., II CR 5/74, Biul. SN 1974, nr 4, s. 64). Jeżeli opinia biegłego jest tak kategoryczna i tak przekonywująca, że sąd określoną okoliczność uznaje za wyjaśnioną, to nie ma obowiązku dopuszczenia dowodu z dalszej opinii biegłych lub jej uzupełniania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1974r., II CR 639/74, OSPiKA 1975, z. 5, poz. 108). Dopuszczanie dowodu np. z opinii kolejnych biegłych lub uzupełnianie opinii już sporządzonej, jest uzasadnione tylko w przypadku, gdy opinia jest niekompletna, niezupełna, niejasna i występują w niej rozbieżności. Tymczasem opinie biegłych w tej sprawie są tak kategoryczne i przekonywujące, że mogą stanowić podstawę ustaleń Sądu co do wartości majątku dorobkowego.

W ocenie Sądu brak było podstaw do ustalenia jako składników majątku wspólnego ruchomości (mebli) przekazanych przez rodziców uczestniczki. Zgodnie z art. 33 § 1 pkt 2 kro do majątku osobistego każdego z małżonków przedmioty majątkowe nabyte przez darowiznę, chyba że darczyńca inaczej postanowił. Darowizna ta została uczyniona przez rodziców uczestniczki postępowania a wnioskodawca nie wykazał, by ich wolą było obdarowanie obojga małżonków. Zatem nie wchodziły w skład majątku wspólnego, podobnie jak quad, który – jak wynikało w oświadczenia uczestniczki postępowania – stanowił darowiznę stron na rzecz ich małoletniego dziecka.

Wobec powyższego Sąd ustalił skład i wartość majątku wspólnego stron - jak w punkcie I sentencji - i dokonał jego podziału - jak w punkcie III postanowienia, ustalając wartość majątku stron na łączną kwotę 45.360 zł, zaś uczestnikowi, przyznając składniki majątku wspólnego o wartości łącznej 23.654 zł a wnioskodawczy – o wartości łącznej 21.706 zł.

Wniosek o uznanie za bezskuteczną względem wnioskodawczyni umowy darowizny zawartej pomiędzy uczestnikami w dniu 17 lutego 2017 roku obejmujących udział w nieruchomości rolnej należało oddalić.

Zgodnie z art. 46 krio i art. 567 § 3 kpc od chwili ustania wspólności ustawowej małżeńskiej do majątku, który był nią objęty stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu cywilnego o wspólności majątku spadkowego i o dziale spadku, a do postępowania o podział majątku wspólnego stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania cywilnego o dziale spadku. W związku z tym w doktrynie i orzecznictwie jednolite i utrwalone jest stanowisko, że do majątku wspólnego po ustaniu wspólności ustawowej ma odpowiednie zastosowanie także art. 1036 kc stanowiący, że rozporządzenie przez spadkobiercę udziałem w przedmiocie należącym do spadku wymaga zgody pozostałych spadkobierców, a w braku zgody któregośkolwiek z nich rozporządzenie jest bezskuteczne o tyle, o ile naruszałoby uprawnienia przysługujące temu spadkobiercy na podstawie przepisów o dziale spadku.

Stosując odpowiednio powyższy przepis do majątku wspólnego po ustaniu wspólności ustawowej przyjmuje się, że jedynie rozporządzenie całym udziałem byłego małżonka w majątku wspólnym nie wymaga zgody drugiego byłego małżonka (art. 198 kc), natomiast rozporządzenie udziałem w przedmiocie należącym do majątku wspólnego wymaga zgody byłego współmałżonka, a przy jej braku jest wobec niego bezskuteczne, jeżeli naruszałoby uprawnienia przysługujące temu współmałżonkowi na podstawie przepisów o podziale majątku wspólnego (uchwały Sądu Najwyższego z dnia 15 października 1962r., I CO 22/62, OSNC z 1964 r., nr 1, poz. 2; z dnia 28 lipca 1993r., III CZP 95/93, OSNC z 1994 r., nr 2, poz. 30 oraz orzeczenia z dnia 16 marca 1994r., II CRN 31/94; z dnia 8 października

1997r., II CKN 357/97 i z dnia 7 listopada 1999r., IV CKN 523/98, nie publ.; z dnia 26 września 2007r., IV CSK 139/07, nie publ.). W sytuacji, gdy jeden z byłych małżonków zbył po ustaniu wspólności ustawowej, bez zgody drugiego byłego małżonka, udział w przedmiocie należącym do majątku wspólnego, to czynność ta jest bezskuteczna wobec współmałżonka, jeżeli narusza uprawnienia przysługujące mu w wyniku podziału majątku wspólnego. Zgodnie z art. 1036 kc w zw. z art. 46 kro, rozporządzenie to należy uznać za bezskuteczne w stosunku do drugiego byłego małżonka i dokonać podziału majątku wspólnego tak, jakby rozporządzenia tego nie było. Oznacza to, że ustalając zgodnie z art. 684 kpc w zw. z art. 567 § 3 kpc skład i wartość majątku wspólnego, Sąd orzeka tak jakby rozporządzenia tego nie było, a biorąc pod uwagę stan majątku wspólnego z chwili ustania wspólności ustawowej, zaś jego wartość z chwili orzekania, określa wartość zbytego przedmiotu według jego wartości rynkowej z chwili orzekania (porównaj między innymi uchwałę pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1969 r. III CZP 12/69, OSNCP z 1970 r., nr 3, poz. 39).

W przedmiotowej sprawie bezsporny między stronami był fakt zbycia przez uczestnika postępowania A. K. (1) na rzecz syna stron - uczestnika postępowania M. K. (1) udziału przysługującemu uczestnikowi w nieruchomości rolnej wchodzącej w skład majątku wspólnego. Czynność ta niewątpliwie dokonana została bez zgody i wbrew woli wnioskodawczyni. Wobec żądania wnioskodawczyni należało rozważyć, czy umowa darowizny udziału w nieruchomości rolnej stanowiącej składnik majątku wspólnego wnioskodawczyni i uczestnika postępowania, zawarta pomiędzy uczestnikami, naruszały uprawnienia wnioskodawczyni wynikające z przepisów o podziale majątku wspólnego.

W ocenie Sądu nabycie przez uczestnika udziału w nieruchomości rolnej i związany z tym udział M. K. (1) w niniejszym postępowaniu nie narusza uprawnień wnioskodawczyni wynikających z przepisów o podziale majątku wspólnego. Mając na względzie możliwe warianty podziału majątku (zniesienia współwłasności) przewidziane w art. 211 kc i art. 212 kc oraz fakt, że wnioskodawczyni w toku postępowania nie zgłosiła żądanie przyznania jej nieruchomości rolnej objętej wnioskiem za spłatą na rzecz uczestnika ze względu na brak jakichkolwiek możliwości spłaty uczestnika postępowania, nie było realnym przyznanie nieruchomości rolnej na własność. Na rozprawie w dniu 24 maja 2016 roku wnioskodawczyni wniosła o przyznanie nieruchomości rolnej uczestnikowi postępowania bądź jej fizyczny podział bez obowiązku spłaty (k. 169).

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w pkt II postanowienia.

Z chwilą ustania wspólności majątkowej pomiędzy wnioskodawczynią i uczestnikiem postępowania powstała współwłasność ułamkowa. Zgodnie z art. 210 § 1 każdy ze współwłaścicieli może żądać zniesienia współwłasności. Uprawnienie to może być wyłączone przez czynność prawną na czas nie dłuższy niż lat pięć. Jednakże w ostatnim roku przed upływem zastrzeżonego terminu dopuszczalne jest jego przedłużenie na dalsze lat pięć; przedłużenie można ponowić.

Z przepisów regulujących zniesienie współwłasności wynika, że zniesienia współwłasności można dokonać przez: 1) podział przedmiotu współwłasności w naturze między wszystkich współwłaścicieli stosownie do ich udziałów, z ewentualnym wyrównaniem tych udziałów w postaci dopłat (art. 211 kc); 2) przyznanie przedmiotu współwłasności jednemu ze współwłaścicieli lub niektórym z nich z obciążeniem ich obowiązkiem spłaty na rzecz pozostałych współwłaścicieli (art. 212 § 2 kc); 3) sprzedaż przedmiotu współwłasności i podział uzyskanej kwoty między współwłaścicieli stosownie do ich udziałów we współwłasności (art. 212 § 2 kc). Z treści art. 211 kc wynika, że w braku odmiennej woli współwłaścicieli podstawowym sposobem podziału nieruchomości wspólnej jest jej dział w naturze. Ten sposób podziału ma pierwszeństwo przed innymi sposobami. Jeżeli określony przedmiot nie daje się podzielić, wówczas zgodnie z art. 212 § 2 kc może on być przyznany stosownie do okoliczności jednemu ze współwłaścicieli z obowiązkiem spłaty pozostałych albo sprzedany stosownie do przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, przy czym z regulacji tej wynika, że ustawodawca przyjął równorzędność obu tych sposobów podziału. Wybór jednego z nich należy w pierwszej kolejności do współwłaścicieli, jednak w sytuacji, gdy współwłaściciele nie zajmą jednolitego stanowiska w tym przedmiocie – wybór należy do sądu i to nawet bez zgody uczestników postępowania. Nie budzi wątpliwości, że sprzedaż należy traktować jako ostateczny sposób podziału przedmiotu współwłasności.

Stosownie do art. 622 kpc w zw. z art. 688 kpc pierwszeństwo dokonania podziału w oparciu o zgodny wniosek co do sposobu zniesienia współwłasności, jeżeli nie sprzeciwia się prawu, zasadom współzycia społecznego, ani też nie narusza w sposób rażący interesu osób uprawnionych. Do tego sposobu dokonania podziału majątku powinien nakłaniać współwłaścicieli Sąd w toku postępowania.

W niniejszej sprawie sposób podziału majątku nie był zgodny w odniesieniu do wszystkich składników majątkowych. Zasadniczo wnioskodawczyni nie wyraziła zgody na przyznanie jej jakiegokolwiek składnika majątku dorobkowego, natomiast uczestnik postępowania wyraził zgodę na przyznanie mu na własność pojazdów, maszyn i sprzętu rolniczego. Uczestnik postępowania pomaga synowi w prowadzeniu gospodarstwa rolnego i wykorzystuje do tego maszyny rolnicze, które są w posiadaniu syna. Jednak uczestnik postępowania nie dysponuje majątkiem umożliwiającym spłatę wnioskodawczyni. Z kolei wnioskodawczyni jest współwłaścicielką gospodarstwa rolnego, którego faktycznie nie prowadzi.

Sąd dokonał podziału majątku wspólnego, przyznając część z rzeczy na własność wnioskodawczyni a część uczestnikowi postępowania oraz zasądzając stosowną spłatę tytułem wyrównania udziału. Jako że ani wnioskodawczyni, ani uczestnik postępowania nie zgromadzili środków pieniężnych na spłatę, ani nie są w stanie ich zgromadzić lub uzyskać kredytu, gdyby otrzymali ruchomości warte znacznie więcej niż wysokość należnej od niego spłaty, Sąd miał na względzie stanowiska stron jedynie częściowo i kierował się interesem społeczno-gospodarczym. W ocenie Sadu – w niniejszej sprawie - brak środków na spłatę nie może być przeszkodą do przyznania części ruchomości stronom. Sąd przyznał na rzecz uczestnika postępowania te ruchomości, z których korzysta (wyposażenie domu, sprzęt warsztatowy), pojazdy i te, które – ze względu na ich charakter (silos) – trudniej przenieść. Pozostałe ruchomości zostały przyznane na własność wnioskodawczyni. Od ich decyzji będzie zależeć, czy otrzymane ruchomości zatrzymają, czy też sprzedają je i w ten sposób pozyskają środki finansowe.

Jako że ruchomości przyznane wnioskodawczyni nie znajdują się w posiadaniu uczestnika postępowania A. K. (1), Sąd nie zobowiązał go do wydania ich wnioskodawczyni.

Stosownie do art. 212 § 1 i 2 kc jeżeli zniesienie współwłasności następuje na mocy orzeczenia sądu przez podział rzeczy lub też przyznanie jej jednemu ze współwłaścicieli, to jednocześnie nakładany jest obowiązek dopłaty celem wyrównania wartości przysługującego udziału, bądź też spłaty pozostałych. Tak więc współwłaściciel, któremu nie przyznano własności rzeczy wspólnej uprawniony jest z mocy ustawy do żądania spłaty stanowiącej równowartość całego swojego udziału lub jeżeli w ramach podziału przyznano część rzeczy nieodzwierciedlającą w pełni wartości udziału, to wartość tę należy wyrównać poprzez dopłaty pieniężne.

Konsekwencją przyznania uczestnikowi postępowania części w/w ruchomości ponad wartość jego udziału w majątku dorobkowym jest zasądzenie od niego na rzecz wnioskodawczyni spłaty (pkt IV).

Wartość całego majątku wspólnego wyniosła 45.360 zł, udział każdego z uczestników 22.680 zł. Uczestnik postępowania otrzymał majątek o wartości 23.654 złote a wnioskodawczyni otrzymała majątek o wartości 21.706 zł. Połowę różnicy między wartością majątku otrzymanego przez uczestnika postępowania a wartością majątku otrzymanego przez wnioskodawczynię, czyli 974 zł ($23.654 \text{ zł} - 21.706 \text{ zł} : 2 = 1.948 \text{ zł} : 2 = 974 \text{ zł}$), uczestnik postępowania winien zwrócić wnioskodawczyni.

Sąd – na podstawie art. 212 § 3 kc – wyznaczył termin zapłaty spłaty na rzecz wnioskodawczyni po uprawomocnieniu się postanowienia, uznając że jest on adekwatny do sytuacji uprawnionej do świadczeń wnioskodawczyni oraz obciążonego świadczeniami uczestnika postępowania. Sąd wziął w tym zakresie pod uwagę, że wartość spłaty wynosi zaledwie 974 złote. Wyznaczenie dłuższego terminu spłaty naruszałoby interes wnioskodawczyni, w szczególności mając na względzie to, że niniejsza sprawa toczy się ponad trzy lata a uczestnik postępowania miał wystarczająco dużo czasu na podjęcie stosownych działań celem zgromadzenia potrzebnych środków na spłatę wnioskodawczyni, skoro oferował jej spłatę w toku całego postępowania.

Rozstrzygnięcie o kosztach sądowych (pkt V – VI) znajdowało swoje uzasadnienie w dyspozycji art. 83 ust. 2 w zw. z art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz. U. z 2018r., poz. 300 ze zm.), a kwota 2.493,52 zł stanowi sumę wydatków na opinię biegłych z zakresu szacowania ruchomości poniesioną tymczasowo przez Skarb Państwa, która stosownie do wyników postępowania winna zostać ściągnięta od wnioskodawczyni i uczestnika postępowania wedle wielkości ich udziałów w majątku dorobkowym. Sąd uznał, że zainteresowani powinni w nich partycypować stosownie do swych udziałów w majątku objętym podziałem, albowiem udziały te odzwierciedlają ich stopień zainteresowania rozstrzygnięciem sprawy (art. 520 § 1 kpc). Z tego względu Sąd nakazał ściągnąć od wnioskodawczyni i uczestnika postępowania w odpowiednich częściach nieuiszczone koszty sądowe.

Pozostałe koszty związane ze swym udziałem w sprawie zainteresowani powinni ponieść we własnym zakresie w oparciu o treść art. 520 § 1 kc, o czym Sąd orzekł w pkt VII orzeczenia.

Wnioskodawczyni była reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu. O wynagrodzeniu pełnomocnika orzeczono na podstawie § 10 ust. 1 pkt 5 w zw. z 8 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (t. j. Dz. U. 2019r., poz. 68).

ZARZĄDZENIE

1/(...):

- (...)

-(...);

2/ (...).

W., 11/04/2019 roku